

**ЖИВОТ
И РАБОТА**

**ОСНОВНА
ИНФОРМАЦИЯ**

СЪДЪРЖАНИЕ:

УВОД.....	3
ПРЕБИВАВАНЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА РЕПУБЛИКА ЧЕХИЯ	4
ТРУДОУСТРОЯВАНЕ НА ЧУЖДЕНЦИ	9
ОБЩОПРИЕТ ЖИВОТ И ЦЕНИ	10
ДЕСЕТ ОСНОВНИ ПРАВИЛА НА РАБОТОДАТЕЛЯ ..	13
РАБОТНИКЪТ И ОХРАНАТА НА ЗДРАВЕТО ПО ВРЕМЕ НА РАБОТА	15
КОНТАКТИ	16

УВОД

С тази малка брошура бихме искали да Ви предоставим няколко основни информации за първоначална ориентация на трудовия пазар в Република Чехия.

Следващите страници предоставят практически съвети преди всичко на Вас, бъдещите работници. Опити на някои хора, идващи от чужбина в Чехия за работа показват, че е необходимо предупреждение срещу някои негативни практики. Напълно излишно е да се работи на черно, без осигуровка и да рискувате по този начин своето бъдеще, евентуално и да застрашавате живота си.

От своя работодател със сигурност очаквате хуманно отношение, но също така от Вас се очакват на пазара на труда определени задължения и спазване на задълженията определени от нормативните документи и правилата за светско поведение. С тази брошура искаме да Ви запознаем с тях и вярваме, че с тяхното спазване ще предотвратите възможни бъдещи проблеми и недоразумения.

На Вашето ново работно място и в новите условия Ви пожелаваме много успехи в професионалния и личен живот.

ПРЕБИВАВАНЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА РЕПУБЛИКА ЧЕХИЯ

Пребиваването на чужденци на територията на Република Чехия се урежда от закон № 326/1999 Sb., за пребиваването на чужденци на територията на Република Чехия. Този закон разделя чужденците на граждани на ЕС и техните семейства (същия режим е валиден за граждани на ЕИЗ и техните семейства – т.е. граждани на Норвегия, Исландия, Лихтенщайн, също така граждани на Швейцария и членове на техните семейства) и на други чужденци от трети страни. Пребиваването на чужденците на територията на РЧ се урежда също така от правната уредба на ЕС/ЕО.

Министерството на вътрешните работи е отговорно за текущите дела по дългосрочното пребиваване и дългосрочните визи. От месец май 2011 г. в РЧ се издават разрешителни за пребиваване съдържащи така наречените био-метрични данни (изобразяване на лицето и отпечатъци на пръстите вземани с помощта на специално техническо устройство), което носи със себе си различни промени за гражданите на трети страни пребиваващи в РЧ – не се отнася за гражданите на ЕС и членове на техните семейства. Също така не се отнася за граждани на трети страни пребиваващи в РЧ на базата на дългосрочна виза и подаващи молба за дългосрочно или постоянно местожителство.

Подробна информация и промени следете на съответната Интернет-страница www.mvcr.cz/cizinci.

Граждани на държавите от ЕС, Норвегия, Исландия, Лихтенщайн и Швейцария

Тези граждани имат право на свободно движение. Могат да влизат и да се движат на територията на РЧ без

специални ограничения, на базата на валиден паспорт или удостоверение за самоличност. Необходимо е да направят единствено регистрация.

- Регистрация за място на пребиваване на територията на РЧ – пребиваване повече от 30 дни – съобщава се на отдел чуждестранна полиция (до 30 дена от влизане в страната).
- Потвърждение за временно пребиваване – при планиране на временно пребиваване за повече от 3 месеца (не е задължително). Молба се подава в областната канцелария на Министерството на вътрешните работи на РЧ.

ГРАЖДАНИ НА ОТ ТРЕТИ СТРАНИ (ИЗВЪН ЕС) – ВИДОВЕ ПРЕБИВАВАНЕ

Краткосрочно пребиваване (максимално 3 месеца)

- без виза
- летищна виза
- транзитна виза
- виза до 90 дни (така наречената туристическа виза)

Дългосрочно пребиваване

- виза над 90 дни – 1 година (с цел трудоустройство / бизнес, възможно е да се продължи – макс. срок 1 година)
- разрешение за дългосрочно пребиваване (с цел трудоустройство / бизнес, срок на валидност 6 месеца – 1 година, за бизнес 2 години, може да бъде продължена максимално за срока определен в първото разрешително за дългосрочно пребиваване, целта за пребиваване не се променя)

- заповед за напускане (при приключване на легалното пребиваване на чужденеца на територията на РЧ, до 60 дни трябва да напусне страната)

Постоянно пребиваване

- постоянно пребиваване без условие за предишно непрекъснато пребиваване на територията на РЧ
- постоянно пребиваване с условие за предишно непрекъснато пребиваване на територията на РЧ
- постоянно пребиваване на територията на РЧ след завършване на процес за бежанци

Зелена карта

Зелената карта е разрешително за дългосрочно пребиваване с цел трудоустрояване на територията на Република Чехия в специални случаи. Чужденец, който притежава зелена карта издадена за конкретно работно място има право: да пребивава на територията на Република Чехия и да работи на работното място, за което е била издадена зелената карта. Места определени за притежатели на зелени карти могат да бъдат намерени в регистъра на уеб страниците на Министерството на труда и социалната политика на РЧ (www.mpsv.cz). Зелената карта е предназначена за чужденци, граждани на изредените държави, които не са членове на Европейския съюз.

- тип А – за квалифицирани работници с висше образование
- тип В – за работници на работни позиции минимално с изискване обучен
- тип С – за останалите работници

Синя карта

Синята карта е разрешение за дългосрочно пребиваване на територията на Република Чехия с цел изпълняване на професия изискваща висока квалификация. Чужденец, притежаващ синя карта има право да пребивава на територията на Република Чехия и да работи на работното място, за което е била издадена синята карта и евентуално да го промени за определени условия. Синята карта опростява достъпа на пазара на труда на чужденци, които имат по-висока квалификация и за която има търсене в Република Чехия. Синята карта е предназначена за чужденци от страни, които не са членове на Европейския съюз.

ФОРМАЛНОСТИ ЗА ПРЕБИВАВАНЕ НА ЧУЖДЕНЦИ ОТ ТРЕТИ СТРАНИ (ИЗВЪН ЕС) В РЧ

Молба за потвърждение за краткосрочно пребиваване

- паспорт
- 2x фотография (единствено при промяна на външността)
- документ за осигурено местоживееене
- документ, че на територията на РЧ пребивава заедно с гражданин на ЕС
- документ за медицинска застраховка

Молба за дългосрочно пребиваване

1. с цел бизнес:

- паспорт
- средства за пребиваване на територията на РЧ
- 2x фотография
- потвърждение за състоянието за недоизплатени данъчни задължения от данъчна служба

- потвърждение от областната администрация за социални осигуровки
- разрешително за стопанска дейност или концесия
- документ за осигурено местоживеее (договор или потвърждение)
- документ за пътническа медицинска застраховка

2. с цел трудоустрояване:

- паспорт
- решение на бюрото по труда за разрешение за работа
- 2х фотография
- документ за осигурено местоживеее (договор или потвърждение)

Молба за постоянно пребиваване

- паспорт
- 2х фотография
- документ потвърждаващ изпълнението на условието за 5 годишно непрекъснато временно пребиваване
- документ за осигурено местоживеее (договор или потвърждение)
- документ от изпит по чешки език
- свидетелство за съдимост от родната страна – при поискване (за лица над 15 години)

Молба за продължаване на постоянно пребиваване

- паспорт
- 2х фотография (единствено при промяна на външността)

По-подробна информация ще намерите в канцелариите на Министерството на вътрешните работи

и Чуждестранната полиция на РЧ.

ТРУДОУСТРОЯВАНЕ НА ЧУЖДЕНЦИ

Граждани на трети страни могат да бъдат взети на работа единствено в случай, че имат валидно разрешение за работа и валидно разрешение за пребиваване на територията на Република Чехия или са притежатели на зелена или синя карта, в случай че закона за трудоустрояването не определя друго. Също така е необходимо да има сключен трудов договор, договор за трудова дейност или договор за изпълнена работа и регистрация за плащане на здравни и социални осигуровки. Молба за разрешение за работа се подава в бюрото по труда в мястото на работа, преди започване на трудовата дейност в РЧ.

Молба за разрешение за работа

Представяте:

- писмена молба за разрешение за работа за всяко отделно лице
- валиден паспорт или фотокопие на валидния паспорт
- декларация от работодателя, че ще вземе на работа чужденеца
- нотариално заверено копие на документ за професионална годност за професията, която ще изпълнявате в РЧ (майсторско свидетелство, свидетелство за матура, диплома за завършено висше учебно заведение)
- здравна книжка, ако ще работите в здравеопазването, хотелиерството, хранително-вкусовата промишленост или в други отрасли които я изискват

- такса (обикновено гербова марка) на сума 500 чешки крони
- писмено пълномощно в случай на подаване на молба от друго лице

ОБЩОПРИЕТ ЖИВОТ И ЦЕНИ

Информативни цени за общежития в Прага и Бърно (ноември 2011 г.)

Прага 5

95 чешки крони за една нощ и повече
1 – 6 легла в стая; обща кухничка; общ битово-санитарен възел за 4 стаи; Интернет

Прага 3

100 чешки крони за една нощ и повече
при настаняване по-продължително от 2 нощи

Прага 9

360 чешки крони за една нощ
стая с едно легло, по-ниска цена при продължително настаняване

150 чешки крони за една нощ
едно легло в стая с 6 легла, при оставане повече от един месец цена 120 чешки крони за нощ

220 чешки крони за нощ
едно легло в стая с две легла

Бърно

350 чешки крони за нощ
едно легло в стая с две легла, при продължително настаняване над 30 дни 96 крони за нощ

забележка: цените са без ДДС 10 %; от 2012 г. ДДС ще се повиши

Цени на основните хранителни продукти (средни цени за 2011 г.)

23 Чк/1 кг хляб	зеленчуци 1 кг:
141 Чк/1 кг масло	13 Чк моркови
122 Чк/1 кг твърд кашкавал	47 Чк чушки
178 Чк/1 кг говеждо месо бут	13 Чк лук
17 Чк/1 л мляко	23 Чк домати
24 Чк/1 кг захар	10 Чк картофи
99 Чк/1 кг свинско филе	
156 Чк/1 кг свинска шунка	

Потребителска количка:

модел за разходи на средно домакинство в РЧ (данни от 2011 г.), Общо – 1000 Чк

Транспорт

В по-големите градове на РЧ има обществен транспорт, който обхваща:

– трамваи – автобуси – тролейбуси – метро

За използване на ОТ е необходим валиден документ (билет), който се купува от автомати, магазини на съответния обществен транспорт, в договорни магазини (репове), в самото транспортно средство (цената е по-висока)

ЦЕНИ НА БИЛЕТИТЕ

вид	цена
<i>Прага</i>	
с прехвърляне, на 30 минути	24 Чк
с прехвърляне, на 90 минути	32 Чк
на 24 часа	110 Чк
месечен	550 Чк
<i>Бърно</i>	
15 минути 2 зони	18 Чк
месечен, 2 зони	530 Чк
<i>Острава</i>	
60 минути	22 Чк
30 дена	от 300 Чк според зоните
<i>Пилзен</i>	
60 минути	20 Чк
30дена	440 Чк
Влак:	
Прага – Бърно	(257 км, 320 Чк)
Прага – Пилзен	(114 км, 150 Чк)

Автобус:

Прага – Бърно (210 км, 200 Чк)
Прага – Пилзен (80 км, 100 Чк)

Интернет

- възможност за използване на службите на интернет-кафенета (цена 45 Чк – 80 Чк за един час свързване)
- повечето градски библиотеки предлагат свободен достъп на Интернет (за нерегистрирани читатели 30 минути безплатно)

Гражданин на ЕС: показвате удостоверение за самоличност и местожителство на територията на република Чехия или ЕС. Попълва и подписва се изявление и се плаща такса 80 Чк.

Гражданин на трети страни (извън ЕС): може да стане член на библиотеката само на базата на платен паричен залог или с поръчител. Необходимо е да се покаже удостоверение за самоличност и да се плати залог от 1 000 Чк или удостоверение за самоличност в присъствието на поръчител, който изпълнява условията за записване на читател в библиотеката. Попълва се и се подписва изявление и се плаща такса от 80 Чк (в случай на записване със залог, също и такса от 1 000 Чк).

ДЕСЕТ ОСНОВНИ ПРАВИЛА НА РАБОТОДАТЕЛЯ

Основни задължения на работодателя при настъпване на нов работник на работа

- Входно обучение, което се провежда първия ден на настъпване на работа, т.е. запознаване със законните и други наредби за осигуряване на безопасност на

труда и охрана на здравето по време на работа, които трябва да се спазват.

- Проверка на валидността на документите за професионална годност за изпълняване на работата, които е придобил преди настъпване на работа във фирмата.
- Проверка на здравословната годност за изпълняване на определената работа на базата на заключение от медицински преглед, проведен в здравна организация предлагаща фирмени превантивни грижи.
- Определяне на срок за обучение и отговорно лице, под грижите на което работникът ще работи в определения срок.
- Водене на документация за проведени обучения, дадени информации и инструкции.
- Запознаване на работника с конкретните условия на работното място. Обучението се провежда преди определяне на работата, която ще извършва работникът съгласно трудовия му договор. Част от това обучение е информация за рисковете за евентуална опасност за здравето и живота, на които е положен работника и съответните мерки взети от работодателя за отстраняването или понижаването на тези рискове.
- Осигуряване на лични защитни работни средства (ЛЗРС), с които работникът ще бъде защитаван в случаи, когато не е възможно отстраняването или достатъчното ограничаване на рисковете чрез технически или други мерки. Работникът трябва да бъде запознат с инструкциите за тяхното използване.
- Запознаване на работника с технологичните и трудови подходи, които той трябва да спазва по време на

работа.

- Запознаване на работника с инструкциите за безопасна работа с устройства и съоръжения, които ще използва по време на работа.
- Проверка на знанията на работника по инструкциите за осигуряване на безопасност на труда и техническите съоръжения, с които е бил запознат.

Обучението и информацията трябва да бъдат на език разбираем за работника.

РАБОТНИКЪТ И ОХРАНАТА НА ЗДРАВЕТО ПО ВРЕМЕ НА РАБОТА

Подхлъзване, спъване и падане са най-важните причини за нещастни случаи във всички отрасли, от тежкото машиностроене чак до административната работа. Други рискове за работника представляват:

- недостатъчни информации, инструкции, обучение, надзор и образование,
- падащи предмети,
- топлинни и химически изгаряния,
- пожари и експлозии,
- опасни вещества,
- задушаване,
- стрес.

Добрата информираност за правата и задълженията на работника е ефективна предпазна мярка с цел да се предотврати или поне да се понижи вероятността за трудови злополуки и рискове за влошаване на здравето.

КОНТАКТИ

Трудова борса

Úřad práce, generální ředitelství

Karlovo náměstí 1359/1, 128 00 Praha 28

<http://portal.mpsv.cz/upcr>

tel.: (+420) 950 191 111

Министерство на вътрешните работи на Чехия

Ministerstvo vnitra

Nad Štolou 3, poštovní schránka 21, 170 34 Praha 7

<http://www.mvcr.cz/cizinci>

Vstup, pobyt atd. cizinců na území ČR

e-mail: pobyty@mvcr.cz

tel.: (+420) 974 832 421, (+420) 974 832 418

Чуждестранна полиция

Cizinecká policie

Olšanská 2, 130 51 Praha 3

<http://www.policie.cz/clanek/informace-pro-pobyt-cizincu.aspx>

Oddělení pobytových agend

e-mail: ocppraha@mvcr.cz

tel.: (+420) 974 820 317

Министерство на труда и социалната политика на Чехия

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2

<http://portal.mpsv.cz> , <http://www.cizinci.cz>

e-mail: kontaktni.centrum@mpsv.cz

tel.: (+420) 221 921 111

Община

Obecní úřad

<http://www.statnisprava.cz>

<http://portal.gov.cz>

Нестопанска организация

Neziskové organizace

<http://www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=183>

Международна организация за миграция

Прага(ИОМ)

Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)

Čechova 23, 170 00 Praha 7

<http://www.iom.cz>, <http://www.iom.int>

tel.: (+420) 233 370 160 / (+420) 731 657 400

e-mail: prague@iom.int

Мултикултурен център Прага
Multikulturální centrum Praha

Vodičkova 36 (Palác Lucerna), 116 02 Praha 1
<http://www.mkc.cz>
e-mail: infocentrum@mkc.cz
tel.: (+420) 296 325 345

Консултантски център за интеграция
Poradna pro integraci

Senovážná 2, 110 00 Praha 1
<http://p-p-i.cz>
e-mail: paha@p-p-i.cz
tel.: (+420) 224 216 758, (+420) 224 233 034,
(+420) 603 281 269

Консултантски център за гражданство,
граждански и човешки права
Poradna pro občanství, občanská a lidská práva

Ječná 7, 120 00 Praha 2
e-mail: poradna@poradna-prava.cz
<http://www.poradna-prava.cz/>
tel.: (+420) 270 003 280

Благотворителна дейност Република Чехия
Charita České republiky

Vladislavova 12, 110 00 Praha 1
<http://www.charita.cz>
tel.: (+420) 296 243 330

Център за интеграция на чужденци
Centrum pro integraci cizinců

Kubelíkova 55, 130 00 Praha 3 – Žižkov
<http://www.cicpraha.org>
e-mail: info@cicpraha.org
tel.: (+420) 222 360 452

Центрове за подпомагане на интеграция на
чужденци

Centra na podporu integrace cizinců

Lhotecká 7, 143 01 Praha 12
<http://www.integracnicentra.cz>
e-mail: jvesecky@suz.cz

Чешки език за чужденци
Čeština pro cizince

www.cestina-pro-cizince.cz
www.check-your-czech.com

Важни телефонни номера:

Пожарникари	150
Първа помощ	155
Полиция РЧ	158
Общинска полиция	156
Интегрирана спасителна служба	112
Информация за телефонните номера в РЧ	1180
Информация за телефонните номера в чужбина	1181

Разработено в рамките на проекта финансиран от Министерството на труда и социалната политика „Отстраняване на бариерите и повишаване на нивото на BOZP /безопасност и охрана на труда/ на чуждестранните работници“